

Szlakiem Cystersów

Jędrzejów

Opactwo cystersów w Jędrzejowie założone zostało w 1140 roku jako pierwsze w Polsce, przez arcybiskupa gnieźnieńskiego Janika Gryfitę i biskupa krakowskiego Gedeona. Z pierwotnego założenia zachowała się późnoromańska bryła świątyni z XIII wieku, do której w XVIII stuleciu dobudowano od północy nową zakrystię, dwie kaplice oraz dwuwieżową fasadę wschodnią w stylu barokowym. W opactwie spędził ostatnie lata życia i zmarł w 1223 roku Wincenty Kadłubek – biskup krakowski i kronikarz dziejów Polski. Polichromię przedstawiającą między innymi sceny z życia Wincentego Kadłubka wykonał w połowie XVIII wieku malarz Andrzej Radwański. Ciekawa jest kaplica grobowa w ołtarzu której znajdują się relikwie zmarłego. W jednej z kaplic znajduje się ciekawy nagrobek rycerza Pakostawa z Mstyczowa, towarzysza broni Władysława Łokietka, zmarłego w 1319 roku. Z tego samego okresu są znane nie tylko w Polsce 54-głosowe organy. Co roku w Jędrzejowie organizowane są Międzynarodowe Festiwale Muzyki Organowej. Wyposażenie i wystrój kościoła są barokowe. Zabudowania klasztorne, pierwotnie romańskie, były wielokrotnie przebudowywane. Najstarsze mury tego obiektu to fragmenty wielkiego kapitularka w dawnym skrzydle wschodnim.

Klasztor cystersów

ul. Klasztorna, 28-300 Jędrzejów, tel. 041 386 23 08

Wąchock

Opactwo cystersów w Wąchocku ufundowane zostało przez biskupa krakowskiego Gedkę w 1179 roku. Było jednym z 26 opactw, które powstały w XII i XIII wieku na ziemiach polskich. Cystersi prowadzili szeroką działalność gospodarczą zakładając między innymi kuźnice i wykorzystując miejscowe złoża rud żelaza i piaskowców. W XVII i XVIII wieku polscy cystersi prowadzili warsztaty budowy organów. Z nich pochodzą między innymi organy w Wąchocku, Jędrzejowie i Sulejowie oraz najbardziej znane w Oliwie. Zbudowane w pierwszej połowie XIII wieku opactwo jest jednym z pięknych przykładów architektury romańskiej w Polsce. W pierwszej połowie XVII wieku większa część klasztoru przebudowana została w stylu renesansowym. Późnorennesansowy kościół jest trzynawową bazyliką z transeptem. Jego mury zbudowane są z szarych i brunatno-czerwonych ciosów kamiennych układanych w naprzemianległe pasy. Do kościoła przylegają krużganki z XVII wieku otaczające wirydarz. Z nich wchodzi się do romańskich pomieszczeń z XIII wieku znajdujących się w przyziemiu: fraterni i kapitularka. Ten ostatni ma sklepienie wsparte na czterech kolumnach. Wszystkie

detale tego pomieszczenia są bogato zdobione różnorodnymi ornamentami roślinnymi. Przed wejściem do kościoła, znajduje się Panteon Pamięci Podziemnego Państwa Polskiego. Na murze umieszczone są liczne tablice poświęcone oddziałom partyzanckim. Wewnątrz opactwa znajduje się krypta, w której spoczywają prochy legendarnego dowódcy AK – majora Jana Piwnika „Ponurego”. W pomieszczeniach opactwa zlokalizowane jest muzeum utworzone w oparciu o bogate zbiory księdza Walentego Ślusarczyka, proboszcza z Nowej Słupi. Zgromadzono w nim pamiątki z okresu walk narodowowyzwoleńczych.

Muzeum Cystersów

ul. Kościelna 14, 27-215 Wąchock

tel. 041 271 50 66

Koprzywnica

Opactwo cystersów w Koprzywnicy założone zostało w 1185 roku. Pierwsi mnisi przybyli tu z Morimond we Francji. Nowopowstały kościół i klasztor został konsekrowany w 1207 roku, świątynia otrzymała wezwanie Najświętszej Marii Panny oraz św. Floriana. Na przestrzeni wieków opactwo było powiększane i rozbudowywane. Najważniejsza przebudowa klasztoru, w duchu sztuki gotyckiej miała miejsce w połowie XIV stulecia. Powstało wówczas skrzydło północne i zachodnie klasztoru, a dookoła opactwa wzniesiono mur kamienny. Kres działalności cystersów w Koprzywnicy położyła kasata klasztoru w 1819 roku. Brak gospodarza sprawił, że budynki klasztorne zaczęły niszczyć, mury były rozbiierane na materiał budowlany. Wiele zniszczeń w koprzywnickim kościele przyniósł pożar w wyniku działań wojennych w 1915 roku, strawił on między innymi dachy świątyni i sygnaturkę. Po II wojnie światowej kościół poddano gruntownym badaniom i konserwacji. Odkryto między innymi gotyckie polichromie. Wzniesiono wtedy nową sygnaturkę, zaprojektowaną wcześniej przez Adolfa Szyszko-Bohusza, na wzór starej z z 1678 roku. Sygnaturkę zwykle się nazywać „kulawką” ze względu na podobieństwo do tak zwanego kielicha bez podstawy, przystosowanego do jednorazowego wypicia całej jego zawartości. Prace badawcze i konserwatorskie trwają do dnia dzisiejszego. Mury kościoła, który pełni dziś funkcje świątyni parafialnej wzniesione zostały z ciosów kamiennych. Stosunkowo późna jest fasada kościoła, pochodząca z końca XVIII stulecia. W trzynawowej bazylice zachowały się późnoromańskie sklepienia i gotyckie szczyty z początku XVI wieku. Na ścianach widać liczne polichromie, najciekawsze znajdują się na południowej ścianie prezbiterium, datowane są na XIV wiek. Warto zwrócić uwagę na wczesnobarokowy ołtarz główny z obrazem Bartłomieja Strobka, nadwornego malarza króla Władysława IV Wazy. W zabudowaniach klasztornych najlepiej prezentuje się dawny kapitułarz. Prezentowane są tu liczne detale kamienne pochodzące z rozebranych skrzydeł klasztornych i krużganków.

Parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Floriana

27-600 Koprzywnica, tel 015 847 62 02

Centrum Informacji Turystycznej
 25-033 Kielce, ul. Ściegiennego 2, tel. 041 348 00 60
 informacja@swietokrzyskie.travel
 www.swietokrzyskie.travel

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
 25-526 Kielce, Al. IX Wieków Kielce 3
 tel. 041 342 15 49, fax 041 344 52 65
 www.sejmik.kielce.pl